

Національний транспортний університет

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ЧЕРЕЗ СТУДЕНТСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ

Хрутьба Вікторія Олександрівна, д.т.н., доц.
Завідувач кафедри екології та безпеки
життєдіяльності

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Реалізація в Україні Національного плану управління відходами до 2030, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 р., передбачає створення та забезпечення ефективного функціонування системи управління відходами на інноваційних засадах, а також впровадження на національному та регіональному рівні стратегічного планування через виконання ряду заходів, спрямованих на реформування та удосконалення системи управління відходами

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

- проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у шкільних та дошкільних навчальних закладах;
- включення в навчальні програми обов'язкового проведення тематичного позакласного заходу щодо управління відходами;
- розроблення та поширення інформаційних матеріалів з питань управління відходами та сталого споживання;
- популяризація у засобах масової інформації заохочення належного поводження з побутовими відходами;
- організація конференцій та засідань за круглими столами, присвячених тематиці управління відходами

ФРАГМЕНТ ОСНОВНИХ ВИКОНАВЦІВ І ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Основні виконавці	Функції
Органи державної влади у сфері поводження з відходами	Здійснюють управління на державному, регіональному та муніципальному рівнях: законодавча база, організація і контроль дій поводження з відходами
Підприємства, що переробляють відходи	Здійснюють збір, доставку та переробку промислових та побутових відходів
Виробники ТПВ (домогосподарства, офіси, торгові підприємства, школи, лікарні, підприємства тощо)	Збирають вироблені відходи, оплачують послуги з поводження з ними
Житлово-експлуатаційні організації	Відповідають за санітарне утримання території, у тому числі за чистоту контейнерних майданчиків
Спеціалізовані транспортні підприємства	Укладають договори на вивіз твердих відходів, перевозять комунальні контейнери від контейнерних майданчиків до сміттєпереробних заводів або полігонів із захоронення
Сміттєпереробні підприємства	Здійснюють облік прийнятих відходів і оформлення облікових документів, що містять інформацію про фактично прийняті на переробку тверді відходи, переробляють прийняті відходи у відповідності існуючої технології
Полігони	Здійснюють облік прийнятих відходів і оформлення документів, що містять інформацію про фактично прийняті на поховання відходи, розміщують їх на полігоні відповідно до існуючих технологій поховання
Громадські організації і заклади освіти	Здійснюють просвітницьку діяльність в сфері екологічно безпечного поводження з відходами

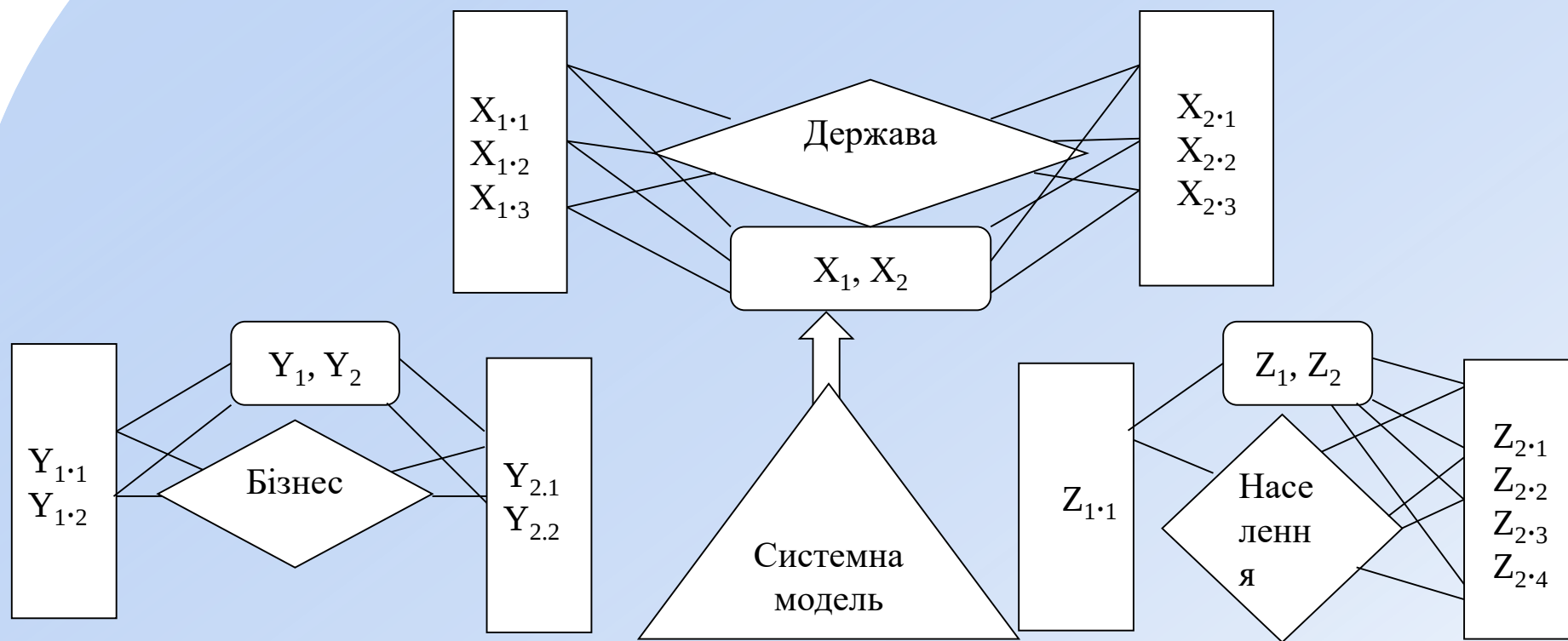
ВИЗНАЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Основою успішної роботи системи поводження з відходами є спільні дії всіх сторін, зацікавлених у вирішенні цієї проблеми (стейкхолдерів), що потребує визначення відповідної мотивації та очікувань при реалізації проектів програми, окремих цінностей кожного і відповідного їх узгодження на основі цінісно-орієнтованого управління проектами для формування культури поводження з відходами різних верств населення

Зацікавлені сторони, які залучено до впровадження сучасної системи поводження з відходами, зазвичай поділяють на три групи – державні та/чи комунальні структури, бізнес-структури чи виробничі підприємства та населення.

СИСТЕМНА МОДЕЛЬ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

$$R_{\text{ком.}} = \alpha_1 X + \alpha_2 Y + \alpha_3 Z$$

де $R_{\text{ком}}$ - рівень ефективності взаємодії зацікавлених сторін; X – лінгвістична змінна, що описує цінності стейкхолдера "Держава"; Y – лінгвістична змінна, що описує цінності стейкхолдера "Бізнес"; Z - лінгвістична змінна, що описує цінності стейкхолдера "Громадскість";

МАТРИЦЯ SWOT- АНАЛІЗУ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ЯК ЗАЦІКАВЛЕНОЇ СТОРОНИ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Бере активну участь у громадському житті	Якщо в ролі волонтерів- потрібно вчити і проводити тренінги
Приймає активну участь у розробці рекомендацій та пропозицій щодо покращення стану довкілля та роздільного збору ТПВ	Готові до участі в будь-якій програмі але не завжди розуміють суть проблеми
Виступає в ролі волонтерів у здійсненні екологічних заходів	Середній клас не зацікавлений(активна участь – молоді та людей похилого віку)
Готове приймати участь в різних заходах та програмах	Низький рівень екологічної освіти
Великі розбіжності у "вільному часі" у різних груп населення	Немає чіткої організаційної роботи – необхідний або лідер або керівник.
Можливості (O)	Загрози (T)
Масовість, що приверне увагу ЗМІ	Не можливість зацікавити
Участь у різних акціях на добровільній основі	Не сприйняття інформації чи не бажання її сприймати
Співпраця з громадськими організаціями	Не можливість знайти компроміс у часі зі всіма групами населення
Прийняття участі в агітаційних програмах	Відсутність знань і розуміння чим займається організація, які акції, тендери та програми проводяться

ФРАГМЕНТ SWOT-АНАЛІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

8

Матриця SWOT- аналізу для держави як зацікавленої сторони системи поводження з відходами (КП «Київкомунсервіс»)

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Закріплення за клієнтом менеджера, який відповідає за належне виконання контракту	Роздільний збір впроваджено не у всіх адміністративних районах Києва
Контролювання системи зі сторони державних організацій	За кордоном розділяють сміття вже на 3-4 фракції, в Україні дві фракції
	Дороге транспортування
	Впровадження роздільного збору сміття з врахуванням ментальності
Можливості (O)	Загрози (T)
Проведення тендерів на перевезення	Суттєві витрати державного бюджету на систему поводження з відходами
Підвищення екологічної свідомості всієї країни	Тривалий час на внесення поправок чи змін у законодавство
Економічний потенціал країни значно зростає	Час на затвердження і розподіл коштів для системи поводження з відходами
Можливість переходу на безвідходне виробництво	

Матриця SWOT- аналізу для бізнес структур як зацікавлених сторін системи поводження з відходами (Завод «Енергія»)

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Забезпечення енергією одного району Києва	Висока ціна обслуговування заводу
Спалювання частини відходів	Дороге транспортування
Сертифіковані по стандарту ISO 9001:2008	Врахування ментальності населення
Можливості (O)	Загрози (T)
Забезпечення енергією більшої території	Відмова у співпраці населення
Реконструкція і переобладнання заводу	Не достатня кількість фінансування, можлива фінансова криза
Розширення заводу, підняття рівня обізнаності населення щодо своєї діяльності	Невиконання всіх поставлених задач в строки
Можливість залучення нових інвесторів	Збій в системі організації роздільного збору

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ ПРОЕКТІВ ПРОГРАМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ М. КИЄВА

Місія — створити постійно діючу систему інформування населення шляхом організації та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами як засіб підвищення рівня культури з поводження з відходами.

**Інформаційно - просвітницькі проекти в закладах освіти м.Києва
впроваджується за напрямками:**

- проведення лекторіїв та майстер-класів для вчителів викладачами НТУ

На підставі п. 8.14 Розпорядження Київської міської ради від 07.03.2013 № 295 "Про забезпечення на 2013 рік природоохоронних заходів" за період з 1.11.13 р. по 25.12.13 р. в рамках проекту "Організація та проведення тематичних лекторіїв, тренінгів з питань поводження з побутовими відходами" проведено 5 тематичних лекторіїв та тренінгів з питань поводження з побутовими відходами, в яких прийняло участь 352 особи – викладачі і студенти ВНЗ та вчителі ЗНЗ

ПРИКЛАД ПРОЕКТУ «РОЗДІЛЯЙ ВІДХОДИ – ОБЕРИ ЧИСТЕ МАЙБУТНЄ»

проведення тренінгів для школярів ЗНЗ студентами НТУ

Проект реалізується з 2010 року по теперішній час..

Метою цього проекту є: поширення екологічної освіти серед дітей шкільного віку в питанні роздільного збору сміття в м. Києві.

Протягом участі у проекті було проведено близько 20 тренінгів в навчальних закладах Голосіївського і 4 тренінгів в Деснянському районах для учнів молодших, середніх та старших класів.

Результатами таких тренінгів є:

- підвищення екологічної свідомості учнів;
- покращення ситуації з ТПВ у майбутньому;
- виховання у дітей почуття збереження навколишнього середовища;
- усвідомлення необхідності екологічного вибору, як вибору, орієнтованого на загальнолюдські цінності.

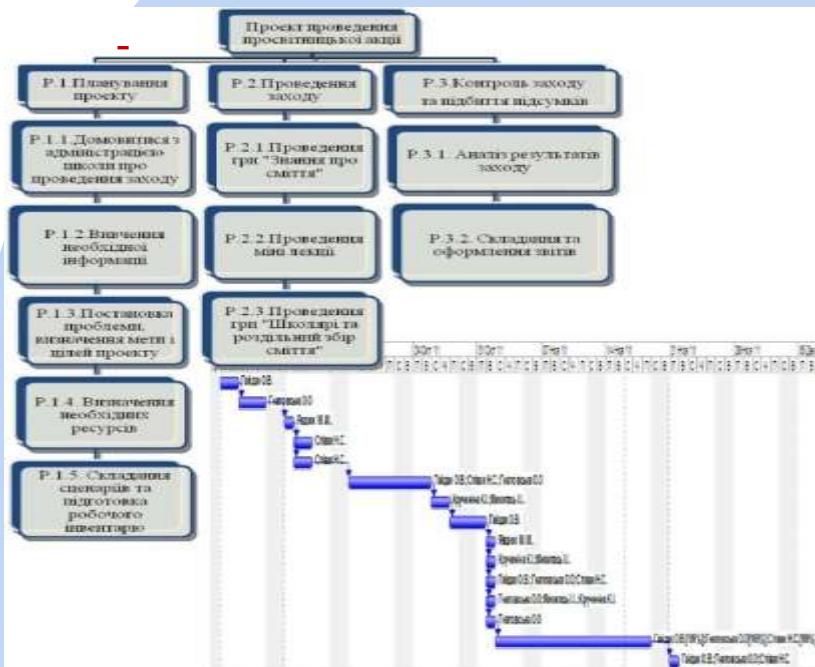
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСВІТНИЦЬКИХ ЗАХОДІВ

Пропозиції дітей "Як зберігти довкілля від побутового забруднення"

Пропозиції дітей "Як зберігти довкілля від побутового забруднення"	Кількість відповідей
Фільтри на заводах	16
Не смітити	36
Мусор закупувати	8
Мусор викидати в урни, які стоять через кожні 100 м, для різного мусора	22
Зробити "День прибирання"	6
Зробити сонячні машини	10
Зробити машини, які б працювали на мусорі	18
Зробити машини, які б працювали на воді	12
Перестати виробляти сигарети	8

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ ПРОЕКТІВ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ М. КИЄВА

В результаті реалізації проекту тільки у 2017-2018 навчальному році проведено понад 220 тренінгів для різних вікових груп у 65 навчальних закладах Голосіївського, Печерського, Шевченківського, Дніпровського, Оболонського, Деснянського районів (гімназія №75 та "Апогей", ЗНЗ №222, №146, №248; №247, №317, №18, №282, №264, №131, №277, №218, №152, ДНЗ №367). Загальна кількість поінформованого населення понад 4500 осіб за 2017-2018 навч.рік.

В рамках компанії було проведено ігротеки в усіх 568 дитячих навчальних закладах м.Києва та тренінги практично в кожній з 515 загальноосвітніх школах міста. Проведена компанія показує зацікавленість молоді у вирішенні проблеми з відходами та її готовність сприяти покращанню стану міста.

ВИСНОВКИ

Проте недостатня інформованість населення в цьому питанні не дає можливості приймати активну участь у вирішенні проблеми відходоутворення.

Аналізуючи анкетування, що було проведено під час компанії, можна сказати, що 40% дітей та молоді не знають про призначення різнокольорових контейнерів, серед опитаних 10% намагаються розділити тверді побутові відходи (здають макулатуру, склотару).

Кількість бажаючих прийняти участь в покращенні екологічного стану міста зростає з кожним заходом. Як приклад, до проведення компанії по розділенню відходів лише 23% опитуваних дітей мали бажання займатися роздільним збором у себе вдома, а після проведення серії тренінгів ця цифра зросла до 47%.

Дякую за увагу!